

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

фебруар 2024 / број 137 2/2024

Регистар стварних власника као механизам одбране од прања новца, корупције и организованог криминала – један корак напред, два корака назад

- ▶ Примена иновiranог Закона о странцима
- ▶ Спровођење јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе
- ▶ Органи јединице локалне самоуправе и њихове надлежности
- ▶ Предбележба објеката у изградњи
- ▶ Доприноси за пензијско и инвалидско осигурање као уставна и законска категорија
- ▶ Право прече куповине у судској пракси – трећи део
- ▶ Прекид и обустављање управног поступка

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Дејан Обренић
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Катарина Мисаиловић
Маја Матић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева
и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

У фебруару почиње примена већег броја одредби Закона о странцима и Закона о запошљавању странаца, при чему је за њихову примену у међувремену усвојено неколико подзаконских аката, тако да у овом броју указујемо на све битне новине.

У оквиру рубрике „Радно право” представљени су примери из судске праксе и мишљења ресорних министарстава која се односе на случајеве необрачунавања и неуплаћивања доприноса за обавезно социјално осигурање од стране послодаваца, сагласно позитивним прописима. У оквиру исте рубрике допуњен је коментар нове Уредбе о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе

Промет непокретности у изградњи заправо представља промет будуће ствари, односно ствари која не постоји у тренутку закључења правног посла, али ће настати у будућности, па како такав промет на тржишту непокретности није занемарљив, указујемо посебно на институт предбележбе објекта у изградњи.

Скрећемо пажњу и на текст који се бави разлозима због којих је откривање стварног власништва важно за борбу против прања новца, корупције и организованог криминала, али и последицама до којих доводе илегални токови новца и нетранспарентност података у регистрима

Рубрика „Кад језик пресуди” посвећена је архаизмима и неологизмима у правном језику, док је у рубрици „Поводом” размотрено на који начин се међународне институције боре против регрутовања деце у оружаним сукобима и како Међународни дан црвених руку доприноси томе.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутом, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPI.SI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Примена иновираног Закона о странцима
- 10 Доприноси за пензијско и инвалидско осигурање као уставна и законска категорија
- 18 Спровођење јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 27 Право прече куповине у судској пракси – трећи део
- 43 Предбележба објеката у изградњи

УПРАВНО ПРАВО

- 48 Прекид и обустављање управног поступка

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 53 Регистар стварних власника као механизам одбране од прања новца, корупције и организованог криминала – један корак напред, два корака назад
- 62 Органи јединице локалне самоуправе и њихове надлежности

РУБРИКЕ

- 69 Портал читалаца
- 73 Поводом Међународног дана црвених руку
- 87 Кад језик пресуди: Архаизми и неологизми као део правног језика
- 92 Календар важења правних аката
- 93 Преглед прописа донетих између два броја

Примена иновираног Закона о странцима

У наставку је указано на основне сегменте и најбитније норме иновираног Закона о странцима („Сл. гласник РС” бр. 24/2018, 31/2019 и 62/2023 – даље: Закон) и подзаконских акта који су донети за његово спровођење.

Жељко Албанезе

УВОД

Закључно са 1. фебруаром 2024. године ступиле су на снагу значајне измене и допуне Закона о странцима („Сл. гласник РС” бр. 62/2023) којима су битније иновиране одредбе о уласку, кретању и бораваку страних држављана у Србији. У међувремену донети су и подзаконски акти за примену тих новина, а конкретно:

1) Правилник о одобравању сталног настањенја („Сл. гласник РС” бр. 118/2023), који је ступио на снагу 5. 1. 2024. године, при чему је тог дана престао да важи Правилник о ближим условима за одобрење сталног настањенја, изгледу захтева за одобрење сталног настањенја, изгледу и начину уношења налепнице сталног настањенја у страну путну исправу („Сл. гласник РС” бр. 72/2018);

2) Правилник о одобравању привременог боравака („Сл. гласник РС” бр. 6/2024), који је ступио на снагу 1. 2. 2024. године, с тим што је тог дана престао да важи Правилник о ближим условима за одобрење привременог боравака, изгледу захтева за одобрење привременог боравака, изгледу и начину уношења налепнице привременог боравака у страну путну исправу („Сл. гласник РС” бр. 72/2018);

3) Правилник о издавању јединствене дозволе за привремени боравак и рад странца („Сл. гласник РС” бр. 6/2024), који је ступио на снагу 1. 2. 2024. године, када су престали да важе:

■ Правилник о дозволама за рад („Сл. гласник РС” бр. 63/2018, 56/2019 и 84/2022) и

■ Правилник о обједињеном захтеву за одобрење, односно продужење привременог боравака и издавање дозволе за рад странцу („Сл. гласник РС” бр. 144/2020);

4) Правилник о подношењу захтева за стално настањенје електронским путем („Сл. гласник РС” бр. 6/2024), који је ступио на снагу 27. 1. 2024. године.

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ ЗАКОНА

Законом су уређени услови за улазак, кретање, боравак и враћање странаца, као и надлежност и послови органа државне управе Републике Србије који се односе на улазак, кретање и боравак странаца на територији Републике Србије и њихово враћање из Републике Србије. У смислу Закона, **странац** је свако лице које нема држављанство Републике Србије. Странац који има вишеструко држављанство сматра се држављанином државе која му је издала путну исправу са којом је ушао у Републику Србију, при чему је за време боравака и приликом изласка из Републике Србије дужан да користи путну исправу државе са којом је ушао у Републику Србију.

Странац може да улази и борави у Републици Србији под условима из Закона са важећом путном исправом у коју је унета виза или одобрење боравака, уколико законом или међународним уговором није другачије одређено. Законска обавеза странца је да сарађује са државним органима који су, према Закону, надлежни за послове странаца, али и да достави сву неопходну документацију, доказе и податке неопходне за вођење поступка у складу са Законом, које надлежни орган не може да прикупи самостално.

По уласку странца у Србију надлежни орган (организациона јединица Министарства

карта (фотографија и потпис), регистарски и серијски број личне карте за странце, као и датум издавања, рок важења и орган издавања.

Странцу којем је одобрено стално настањење надлежни орган издаје личну карту за странца, при чему је потребно лично присуство странца у циљу узимања његових биометријских података. Лична карта за странца издаје се са роком важења од пет година.

Иновираним чланом 104. Закона одређено је да за издавање личне карте за странца више неће бити потребан формалноправни захтев, већ издавање те личне карте представља завршетак поступка по поднетом и одобреном захтеву за стално настањење.

Изменама члана 106. Закона у погледу важења личне карте за странце утврђени су следећи рокови:

- лична карта за странца издаје се са роком важења од пет година;
- малолетном странцу лична карта за странца издаје се са роком важења од две године;
- привремена лична карта издаје се са роком важења на који је странцу решењем одређен обавезни боравак, одложено принудно удаљење, односно одобрен привремени боравак;
- посебна лична карта издаје се са роком важења до четири године.

БОРАВИШТЕ И ПРЕБИВАЛИШТЕ СТРАНЦА

Боравиште представљају, у смислу Закона, место и адреса на којој странац борави дуже од 24 часа, док је адреса становања пријављена адреса на којој странац намерава да борави током одобреног привременог боравка у Републици Србији.

Странац на привременом боравку дужан је да у року од три дана од дана промене адресе становања о наведеном обавести надлежни орган. Сматра се да странац не мења адресу становања уколико је боравиште пријављено на другој адреси из личних, пословних или других разлога, при чему то боравиште не траје дуже од 15 дана.

Странац којем је одобрено стално настањење у Републици Србији има пријављено пребивалиште. Пребивалиште је, у смислу Закона, место у ком се стално настањени странац настанио са намером да у њему стално живи, односно место у ком се налази центар његових животних активности, професионалних, економских, социјалних и других веза које доказују његову трајну повезаност с местом у ком се настанио.

Доприноси за пензијско и инвалидско осигурање као уставна и законска категорија

Кроз радноправне институте и законе у тексту су представљени примери из судске праксе и мишљења ресорних министарстава који се односе на случајеве необрачунавања и неуплаћивања доприноса за обавезно социјално осигурање од стране послодаваца, сагласно позитивним прописима.

Вера Кусовац

Обавеза уплате доприноса за обавезно социјално осигурање представља уставну и законску категорију. На основу уплаћених доприноса за социјално осигурање запо-

наплате сагласно одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС” бр. 80/02... 138/22), као и инспекцији рада и, на крају, надлежном суду. Све наведено није „утешно” за радно ангажоване, имајући у виду да су наши институционални контролни механизми (инспекције и судови) знатно оптерећени и да је тај пут до остварења права често веома дуг и напоран.

У случају одласка фирме у стечај, потребно је одмах пријавити потраживања уплате доприноса за обавезно социјално осигурање зато што се потраживања из радног односа, а уплата доприноса за обавезно социјално осигурање јесте то потраживање, приоритетно наплаћују од дужника.

Кад инспектор рада током контроле примене Закона, подзаконског акта, општег акта и уговора о раду нађе да послодавац са лицем које код њега ради није закључио уговор о раду или други уговор у смислу одредаба тог закона, поднеће захтев за вођење прекршајног поступка.

„Неспорно је да 29. 5. 2018. године наведено лице није било запослено у окривљеном правном лицу, а да су окривљени сматрали да нема потребе да га пријављују јер је било ангажовано код наведеног предузетника.

[...] ово лице је истакло да је у моменту контроле било ангажовано код истог без икаквог уговора о раду.”

(Из Пресуде Прекршајног апелационог суда Прж.18734/19 од 5. 9. 2019)

Услед појаве вируса корона бројни привредни субјекти нашли су се у ситуацији да не могу да измире законске обавезе и дуговања на име пореза и доприноса. Уредбом о поступку и начину одлагања плаћања дугованог пореза и доприноса у циљу ублажавања економских последица услед болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 156/20 од 25. 12. 2020) ближе су уређени поступак и начин одлагања плаћања дугованог пореза и доприноса чија је доспелост за плаћање одложена у складу са посебном уредбом и закључком Владе.

Сагласно члану 163. Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85/05... 35/19), ко се свесно не придржава закона или других прописа, колективних уговора или других општих аката о правима по основу рада или о правима из социјалног осигурања, и тиме другом ускрати или ограничи право које му припада, казниће се новчаном казном или затвором до две године. Ако је окривљени оглашен кривим због кривичног дела из члана 163. Кривичног законика, постоји обавеза окривљеног да оштећеном на име имовинскоправног захтева исплати износ неплаћених доприноса, што се остварује у парничном поступку.

„Неплаћањем пореза и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, неподношењем пријаве за обавезно осигурање код надлежног Фонда за пензијско и инвалидско осигурање и М4 образаца ускратио је напред наведена права, оштећенима извршио кривично дело повреде права из радног односа и права из социјалног осигурања из члана 163. КЗ.”

(Из Пресуде Врховног касационог суда Кзз 902/2020 од 20. 10. 2020)

На порталу „Економске вести” наводи се проблем финансирања пензија. Наиме, људски век је продужен, а све мање младих, радно ангажованих, не може да финансира те пензије. Дobar део будућих послова преузеће роботити. Тако су у Сбербанци укинули 2000 радних места правника и заменили их роботима. Водећа компанија за финансијско саветовање Еделман (енг. *Edelman Financial Services*) истакла је да, због продужења животног века (110 и 120 година), неће бити одржива идеја одласка у пензију са 65 година живота.

WWW.PROPISI.NET

Спровођење јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе

У овом тексту представљене су новине у вези са спровођењем јавног конкурса, које доносе одредбе Уредбе за попуњавање радних места, која је у примени од 1. јануара 2024. године, уз подсетник да су одредбе које се односе на спровођење интерног конкурса биле тема у прошлом броју.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Влада Републике Србије донела је нову **Уредбу о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе**, која је објављена у „Службеном гласнику РС” број 107/2023, а примењује се од 1. јануара 2024. године (даље: Уредба). Овде ће бити представљене одредбе Уредбе које се односе на спровођење јавног конкурса за попуњавање радних места службеника (на извршним радним местима и на положају) и намештеника, за пријем приправника у органе аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе и градских општина, као и за попуњавање наведених радних места у службама и организацијама које оснива надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и градске општине (даље: органи, службе или организације). Подсећамо на то да је спровођење јавног конкурса прописано чл. 94–110. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 21/2016... и 92/2023), али су Уредбом прецизирани сви детаљи изборног поступка, а посебно провера и вредновање компетенција кандидата на конкурс.

1. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ УРЕДБЕ О ЈАВНОМ КОНКУРСУ

1.1. Оглашавање јавног конкурса

Руководилац органа, службе или организације у којој се радно место попуњава (даље: руководилац) доноси решење о попуњавању радног места спровођењем јавног конкурса, при чему решење о попуњавању положаја доноси орган, односно лице надлежно за постављење лица на положај. Та решења у органима, службама или организацијама Аутономне Покрајине Војводине достављају се, са подацима потребним за оглашавање, Служби за управљање људским ресурсима Покрајинске владе (даље: Покрајинска служба), која утврђује да ли су испуњени услови за попуњавање радног места и о томе обавештава доносиоца решења.

Јавни конкурс оглашава:

- 1)** за попуњавање извршилачког радног места и за пријем приправника – орган, служба или организација у којој се попуњава радно место;
- 2)** за попуњавање положаја – орган надлежан за постављење на положај;
- 3)** у органима, службама и организацијама Аутономне Покрајине Војводине – Покрајинска служба.

Јавни конкурс оглашава се на интернет презентацији и огласној табли органа, службе или организације, а јавни конкурс у органима, службама или организацијама Аутономне По-

Изборни поступак спроводи се писаном и/или усменом провером знања, способности и вештина, али и кроз разговор са кандидатом. Чланови комисије воде разговор са кандидатом у циљу процене његове мотивације за рад на радном месту. На завршни разговор са конкурсном комисијом позивају се само кандидати које је комисија у свим облицима провере вредновала оценом „делимично задовољава” (2) или „задовољава” (3). Комисија вреднује оценом „задовољава” (3) кандидата који показује висок ниво мотивације, оценом „делимично задовољава” (2) кандидата који показује умерен ниво мотивације, а оценом „не задовољава” (1) кандидата који показује низак ниво мотивације.

После завршног разговора са кандидатима комисија, по окончаном изборном поступ-

ку, у року од петнаест дана сачињава листу кандидата који су испунили мерила за избор, рангирањем према резултатима кандидата од највећег ка најмањем. Резултат кандидата добија се тако што се израчунава просечна вредност свих оцена којима је кандидат вреднован у свим облицима писане и усмене провере и у разговору са комисијом. Просечна вредност оцена рачуна се само оном кандидату којег је комисија вредновала оценом „делимично задовољава” (2) или „задовољава” (3).

Ако се попуњава намештеничко радно место у органу, служби или организацији аутономне покрајине, начин провере знања, способности и вештина кандидата, као и критеријуми и мерила за избор, уређују се актом аутономне покрајине.

Право прече куповине у судској пракси – трећи део

Као што је у претходним деловима већ поменуто, право прече куповине може да буде законско и уговорно, с тим што је тема овог чланка углавном проблематика која се тиче законског права прече куповине које је предвиђено Законом о промету непокретности, али и права прече куповине која су прописана другим законима, са посебним нагласком на судску заштиту тих права.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

Уколико се ради о праву прече куповине **сувласника**, као активно легитимисан у парницама јавља се један од сувласника, који своје право доказује према стању у катастру непокретности или на други начин. У сваком случају тужилац мора да докаже да је сувласник непокретности у погледу које је повређено његово право прече куповине.

Из образложења:

По оцени Врховног касационог суда, побијана пресуда заснована је на чињеничном стању које је непотпуно утврђено, због чега не може да се испита правилност примене материјалног права.

Право прече куповине прописано је одредбом члана 5. став 1. Закона о промету непокретности („Сл. гласник РС” бр. 93/2014... 6/2015) тако што је одређено да је сувласник непокретности који намерава да прода свој сувласнички део дужан да га претходно понуди на продају осталим сувласницима. Ако је продавац продао непокретност, а није је претходно понудио имаоцу права прече куповине или је непокретност продао под условима повољнијим од услова из понуде, имаалац права

прече куповине тужбом може да захтева да се уговор о продаји непокретности огласи без дејства према њему и да се непокретност њему прода и преда под истим условима, на основу одредбе члана 10. став 1. истог закона.

У конкретном случају, активна легитимација тужиоца, у смислу његовог својства сувласника на предметним непокретностима, зависи од пуноважности уговора о деоби сувласничке имовине (од 11. 12. 1992. године), који је његов отац (ГГ), у својству деобничара, закључио са туженим ББ и малолетним ДД и ЂЂ преко њиховог законског заступника, оца ЕЕ. Нејасан је закључак другостепеног суда да се тај уговор не односи на катастарске парцеле које су предмет овог спора пошто је уговор закључен пре него што је Комисија за повраћај одузетог земљишта Закључком број .../91-02 од 30. 7. 2004. године исправила Решење Комисије за повраћај одузетог земљишта СО У. број .../91-02 од 11. 5. 1992. године, тако што је, по мишљењу другостепеног суда, деобничарима, уместо претходно наведеног, враћено друго земљиште које није било предмет уговора о деоби сувласничке имовине. Наиме, из садржаја тог закључка види се да га је Комисија донела „како би странке добијено право на непокретности могле спровести кроз евиденцију катастарских оператара”, при чему образложење садржи напомену да се „овим закључком исправља број катастарских парцела и њихова површина које странке добијају у истом потезу и на истом

да ли је, истовремено са покретањем парнице, купопродајна цена положена у судски депозит, као и како утврдити исту.

У овом раду изложени су карактеристични примери ове врсте спорова, иако да на основу дајих примера може да се закључи да је поводом неких спорних питања у пракси заузет једино јединствен став (нпр. рачунање рокова), док је у односу на друга питања пракса

прилично шаролика, те се разликује зависно од чињеничне појке свакој појединачној случаја (нпр. када је предмет продаје више неокрећности, односно парцела). Оно што свакако може да се закључи кроз овај прећед је да судови кроз своју делатност тумачења права налазе одговоре на често веома компликована питања која пракса пред њих поставља, преузимајући саваралачку улогу у тој области.

Предбележба објекта у изградњи

Како би се смањили ризици при куповини непокретности у изградњи, Законом о поступку уписа у катастар непокретности и водова (сада катастар инфраструктуре) и Законом о планирању и изградњи прописано је увођење института предбележбе објекта у изградњи.

Дејан Обренић,
дипломирани правник

У савременим правним системима непокретности уживају истакнут значај, како због своје економске вредности тако и због улоге чувара капитала. У складу са тим су улога и значај непокретности и њиховог промета и у нашем правном систему. Ради очувања вредности непокретности и сигурности њиховог промета последњих година у наш правни систем уведене су бројне новине. Оне се пре свега огледају у поступању јавних бележника у поступку овере уговора о промету непокретности, затим у дигитализацији катастарске евиденције и поступка спровођења промена у њој, као и у умрежавању јавних бележника, служби за катастар и пореских управа преко тзв. еШалтера и др. Прописивањем да се уговори о промету непокретности обавезно оверавају у форми јавнобележнички

потврђене (солемнизоване) исправе, уместо раније важеће обавезне писане форме уговора уз оверу потписа, у огромној мери повећана је правна сигурност учесника тог правног посла и смањена могућност злоупотреба. У поступку јавнобележничког потврђивања (солемнизације) уговора о промету непокретности јавно бележник утврђује стварног власника непокретности, ваљаност својинскоправне документације, статус брачне тековине или посебне имовине, постојање терета, права прече куповине и евентуалних других права која могу да ограничавају промет, режим стицања својине и друге чињенице од значаја за правни посао промета непокретности. Јавни бележник обавештава и упозорава странке на све битне аспекте наведеног правног посла и поучава их о правних последицама истог. На тај начин правно неукле странке стављају се у знатно повољнији правни положај и уживају већу правну сигурност у свом правном деловању у једној економски значајној правној ствари, као што је правни промет непокрет-

звола, односно у року од три године од дана правоснажности решења о измени решења о грађевинској дозволи, осим за линијске инфраструктурне објекте, када грађевинска дозвола важи до пријаве радова свих делова објекта. Грађевинска дозвола престаје да важи и ако се у року од пет година од дана правоснажности решења којим је издата грађевинска дозвола, односно правоснажности решења о измени решења о грађевинској дозволи не изда употребна дозвола. Изузетно, на захтев инвеститора, надлежни орган може да донесе решење којим се одобрава да правоснажна грађевинска дозвола остаје на правној снази две године после претходно описаног рока – ако се утврди да је објекат завршен у конструктивном смислу на основу записника надлежног грађевинског инспектора.

За разлику од претходно описане ситуације, редован циљ предбележбе објекта у изградњи и њеног титулара јесте да прерасту у коначни упис објекта и права својине на њему. На тај начин предбележба се оправдава и исцрпљује кроз испуњење мисије привременог, условног уписа. Већ је речено да **услов за оправдање предбележбе представља издавања употребне дозволе, тј. њена правоснажност**. Као и приликом достављања грађевинске дозвола у циљу уписа предбележбе, тако је и у погледу употребне дозволе законом прописано да се она доставља по службеног дужности. Законом је одређено да у року од пет радних дана по правоснажности издате употребне дозволе надлежни орган по службеној дужности доставља органу надлежном за послове државног премера и катастра употребну дозволу, елаборат геодетских радова за изведени објекат и посебне делове објекта, као и елаборат геодетских радова за подземне инсталације. Орган надлежан за послове државног премера и катастра врши упис права својине на објекту, односно посебним деловима објекта, и о томе обавештава инвеститора и надлежни орган управе у року од седам дана од достављања употребне дозволе, док у року од тридесет дана врши одговарајући упис у катастар вођа. Елаборат

геодетских радова доставља се пре издавања употребне дозволе на преглед органу надлежном за послове државног премера и катастра. Ако по издавању решења о употребној дозволи орган надлежан за послове државног премера и катастра утврди да постоји неусаглашеност између издатог решења о употребној дозволи и података у елаборату геодетских радова, наложиће њихово усаглашавање пре уписа права својине на објекту и посебним деловима објекта. Орган надлежан за послове државног премера и катастра одмах по утврђивању неусаглашености података обавештава о тој чињеници орган надлежан за издавање решења о употребној дозволи, који по службеној дужности покреће поступак и врши усаглашавање података на основу чињенице из елабората геодетских радова, који доставља инвеститор, након чега издаје ново решење о употребној дозволи.

Уписом објекта, односно посебних делова објекта у катастар непокретности на основу правоснажне употребне дозволе, предбележбе својства инвеститора објекта у изградњи, односно купца тог објекта или посебних делова тог објекта, уписане у складу са претходно описаним одредбама, прелазе у право својине – ако су испуњени сви други услови за стицање права својине прописани законом. Уписане хипотеке преносе се на објекат, односно посебан део објекта, водећи рачуна о редоследу тих уписа.

Имајући у виду све изнете одредбе о поступку уписа предбележбе објекта у изградњи, као и поступку након уписа те предбележбе, јасно је да она заиста игра битну улогу у побољшању ефикасности, транспарентности и правне сигурности промета непокретности у изградњи. Кроз њу се остварују законска начела вођења катастра непокретности у једном сегменту промета непокретности који чини промет непокретности у изградњи, па остаје да се надамо да ће њена примена бити потпуно уобичајена у будућности, као и да ће прерастати у рутински део процедуре од изградње непокретности до њеног коначног уписа.

Прекид и обустављање управног поступка

Одређене околности могу да доведу до привременог прекида поступка, док наступање других околности може да доведе до окончања поступка тако што ће он бити обустављен и више се неће настављати. Више о разлозима за прекид и обуставу поступка наведено је у наставку овог текста.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде

Управни поступак у најважнијем сегменту чини скуп процесних радњи које предузимају орган који води поступак, странка и други учесници у поступку у циљу остварења неког материјалног права или на праву заснованог интереса, односно установљења или извршења какве обавезе. Законом о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП) прописано је које радње могу да предузму учесници управног поступка, ко у ком року и стадијуму поступка може да их предузме, које су последице предузетих радњи, односно њиховог пропуштања и друго. Поједине процесне радње могу да буду прописане и посебним законом уколико је то у појединим управним областима неопходно, под условом да је то у сагласности са основним начелима, одређеним ЗУП-ом, као и да не смањује ниво заштите права и правних интереса странака, зајемчених тим законом (члан 3. став 2. ЗУП-а).

Једном започет, управни поступак следи законом прописани ток до свог окончања, односно постизања циља због кога је започет. Сам поступак може да буде дуг, нарочито када се ради о управним поступцима у којима се доносе управна акта, када орган треба да предузме мноштво радњи како би прикупио довољно чињеница од значаја за доношење одлуке (наравно, уколико не доноси одлуку по правилима непосредног одлучивања, у

складу са одредбом из члана 104. ЗУП-а) и у том циљу обезбедио сва доказна средства (исправе, увиђај, сведоке, вештаке, изјаву странке) и формирао чињеничну подлогу, на основу које ће донети одлуку, с тим што ни тако донета одлука, по правилу, није коначан управни акт јер је управни поступак (опет, по правилу) двостепен. Међутим, не окончају се сви управни поступци онако како је првобитно било планирано стога што у току самог поступка могу да наступе околности које утичу на његов ток, и то на различите начине. Неке од тих околности могу да доведу до привременог прекида поступка, с тим што ће он бити настављен онда када се за то стекну услови, односно када престану разлози који су довели до његовог прекида, док наступање других околности може да доведе до окончања поступка тако што ће он бити обустављен и више се неће настављати. Једном и другом начину утицаја околности на ток поступка, прекиду и обустављању, посвећен је овај чланак.

Околности, односно разлози које/и доводе до прекида поступка прописане/и су чланом 100. ЗУП-а, а има их више. Притом, не само да су у ЗУП-у прецизно наведени већ је истом одредбом прописано и докле траје прекид поступка. На тај начин законодавац је ускладио трајање прекида поступка са разлозима за прекид, што је оправдано и целисходно.

Сви законски разлози за прекид управног поступка могу да се поделе у две групе. У првој групи су разлози из става 1. наредног члана и они су таксативно наведени. Друга група разлога за прекид поступка прописана је у ставу 2. истог члана ЗУП-а, и то на упућујући начин тако што је оста-

да се даље води, а закон не налаже да се поступак настави (члан. 101. став 1. ЗУП-а). Из овакве законске формулације произлази да је за обустављање поступка неопходно испуњење два кумулативна услова: да орган нађе да нема услова да се поступак даље води и да закон не налаже да се поступак настави. Фактичко је питање шта све може да доведе до тога да нема услова да се поступак даље води, с тим што закон не налаже да се поступак настави. **У пракси, најчешћи разлог за такву врсту обустављања поступка представља одустанак странке од захтева којим је покренула поступак.** Тада се поступак обуставља, изузев када се противна страна противи обустављању поступка или када је настављање поступка који је могао да буде покренут и по службеној дужности у јавном интересу (члан 98. став 3. ЗУП-а). Сличан пример за то може се пронаћи и у члану 86. ЗУП-а. Наиме, ако орган наложи странци да уплати предужам трошкова поступка у одређеном року, а странка пропусти да то учини, орган може да обустави поступак, уколико настављање поступка није у јавном интересу. Осим случаја обустављања поступка из члана 101. став 1. ЗУП-а, у ставу 2. истог члана предвиђена је још једна могућност. Наиме, поступак ће се обуставити и у другим случајевима предвиђеним законом. Дакле, као и приликом прекида поступка, и у погледу обустављања поступка постоји упућујућа норма:

поступак се обуставља ако је то предвиђено законом. Притом, и сам ЗУП садржи неколико примера за обустављање поступка. Рецимо, у члану 45. прописано је да ће се поступак обуставити уколико наступи смрт физичког лица или правно лице престане да постоји, а права, обавезе и правни интереси о којима се одлучује не могу да пређу на наследнике, односно правне следбенике, док је чланом 99. став 5. прописано да се обуставља поступак у целини или делимично кад странке постигну поравнање. Постоји још неколико примера и из других закона, па је тако чланом 167. став 8. Закона о планирању и изградњи прописано обустављање поступка озакоњења, а чланом 80. Закона о пореском поступку и пореској администрацији обустављање поступка принудне наплате, и др.

Орган обуставља поступак решењем (члан 101. став 3). Решењем поступак може да се обустави у целини или делимично. За делимично обустављање поступа морају да буду испуњени слични услови као и за доношење делимичног решења: ако се у поступку одлучује о више питања, а само се у односу на нека може обуставити поступак, орган ће у односу на њих обуставити поступак, док ће у погледу осталих наставити с поступком. Образложење решења о обустављању поступка, између осталог, мора да садржи и разлог за обустављање.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Регистар стварних власника као механизам одбране од прања новца, корупције и организованог криминала – један корак напред, два корака назад

Текст се бави разлозима због којих је откривање стварног власништва важно за борбу против прања новца, корупције и организованог криминала, али и последицама до којих доводе илегални токови новца и нетранспарентност података у регистрима.

Маја Матић,

шеф Одсека за истраживања и развој Агенције за спречавање корупције

Последице које прање новца, корупција и организовани криминал производе по друштво су несагледиве и не познају границе, при чему су друштва у којима постоје слаби, неадекватни или неефикасни закони и прописи најрањивија. С друге стране, велики, добро развијени финансијски центри такође су подложни преварама због великог обима трансакција и богате понуде услуга, који омогућавају починиоцу преваре обављање трансакција на начин који му највише одговара.

Будући да већина починилаца жели да на крају искористи приходе стечене кривичним делима, њихова крајња намера је да померају средства кроз стабилне финансијске системе. Лако преношење средстава из једне институције у другу, или релативно лаки системи који омогућавају да се новац пласира без постављања питања, чине једно тржиште погодним за прање новца и корупцију. Када починиоци криминалних активности препознају да су у неком систему ограничени регулаторни капацитети за ефикасно праћење и надгледање поштовања закона и прописа о прању новца, да је спровођење закона слабо, да постоје одредбе које отежавају или онемогућавају конфискацију или замрзавање имовине у вези са прањем новца, као и да су оптужбе за прање новца ретке, а судски епилози без казни или са slabим казнама, користиће те пропусте и привући све друге који незаконито послују.

Што су злоупотребе више распрострањене, већа је вероватноћа да ће бити корупције. Обично је продор организованих криминалних група у јурисдикцију директно повезан са корупцијом у јавном и приватном сектору. Криминалци ће покушати да подмите јавне функционере и државне службенике, адвокате, нотаре и запослене у финансијским или нефинансијским институцијама како би могли да наставе да воде своје криминалне послове. У земљама са недовољним или неадекватним законским оквиром, као и неефикасном применом истог, корупција је та која покреће злоупотребе и прање новца у пословању. То доводи до честог давања мита у законодавном процесу, финансијским институцијама, међу адвокатима и рачуновођама, ревизорима, у извршним органима надлежним за спровођење закона, у полицијским и надзорним органима, па чак и у судовима и тужилаштвима. Значајан губитак осећају привредни субјекти у приватном сектору који законито послују.

Починиоци превара користе лажне компаније, привредне субјекте који изгледају законито или законито послују, али су у ствари контролисани од стране криминалаца који

кључна за отпорност јурисдикције на претње прања новца и финансирања тероризма. За одржавање наведене отпорности одговорни су и јавни органи (спровођење закона, финансијске обавештајне јединице) и приватни актери (финансијске институције и одређена нефинансијска предузећа и професије).

За јавне органе ниска транспарентност стварног власништва и анонимност неких правних аранжмана омета истраге и покушаје да се уђе у траг и замрзну незаконита средства. То је због саме природе прања новца, а то је да се прикрије криминално порекло новца и да се предузме низ радњи да се он uvede у финансијски систем и учини да изгледа легално. Криминалци често користе сложене слојеве легалних корпоративних структура, које обухватају више јурисдикција да би се сакрило незаконито порекло новца. Ако такве активности остану неоткривене, новац се лакше integriше у финансијски систем. Органима за спровођење закона тада постаје много теже да идентификују и кривично гоне злочинце и да поврате све што је остало од новца. То је посебно случај када траг новца пролази кроз више јурисдикција са веома различитим механизмима и овлашћењима за евидентирање и дељење информација о

стварном власништву. Проблем нејасних аранжмана о стварном власништву такође се односи на криминалне активности финансирања тероризма, при чему криминалци не само да желе да остану неоткривени већ и да заобиђу спискове санкција.

За приватни сектор информације садржане у регистрима стварног власништва такође су од суштинског значаја за ефикасне процесе усклађености са прописима и смерницама за прање новца и финансирање тероризма. Финансијске институције и сви други важни субјекти служе као брана за улазак незаконитог новца у финансијски систем. Без одговарајућег приступа поузданим информацијама о стварном власништву, приватни актери имају ограничену могућност да схвате ко стоји иза правних лица и правних аранжмана, тј. да испуне захтеве за дужну пажњу својих клијената. Стога нису у могућности да обављају своју улогу у спречавању финансијског криминала и заштити сопственог бизниса у пуном капацитету. Саме финансијске институције и сви други субјекти имају штету услед нефункционалне или непостојеће транспарентности стварног власништва у јурисдикцији, јер она повећава њихову изложеност правним, репутационим и финансијским ризицима.

Ендноте

- ¹ FATF Recommendations, Beneficial Ownership of Legal Persons, Recommendation 24
- ² International Standards on Combating Money-Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation, FATF RECOMMENDATIONS, adopted by the FATF plenary in February 2012.

- ³ Judgment of the Court (Grand Chamber) of the 22 November 2022. WM and Sovim SA v Lux-embourg Business Registers, 62020CJ0037

- ⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230327IPR78511/new-eu-measures-against-money-laundering-and-terrorist-financing>

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у сваком пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруке и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Органи јединице локалне самоуправе и њихове надлежности

Преглед организације и начина рада органа у оквиру јединица локалне самоуправе приказан је у наставку.

Катарина Мисаиловић,
правни саветник

Локална самоуправа остварује се у јединицама локалне самоуправе, односно у општинама, градовима и Граду Београду. Јединице локалне самоуправе обављају јавне послове преко својих органа са циљем да заштите интересе локалног становништва, при чему су њихова организација и надлежности регулисани Законом о локалној самоуправи („Сл. гласник РС” бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон, 47/2018 и 111/2021 – др. закон).

Јединице локалне самоуправе својим статутом и другим општим актима ближе уређују начин, услове и облике вршења права и дужности из своје надлежности. Уз то, питања из своје надлежности могу да им повере и Република Србија и аутономна покрајина, с тим што им за обављање тих послова обезбеђују одговарајућа средства. Права и обавезе јединица локалне самоуправе при обављању поверених надлежности регулисани су посебним законом.

За задовољавање потреба локалног становништва и остваривање својих права и дужности јединице локалне самоуправе могу да оснују предузећа, установе и друге организације које обављају јавну службу. Такође, ради задовољавања потреба становништва на одређеном подручју јединице локалне самоуправе оснивају месне заједнице и друге облике месне самоуправе.

ОРГАНИ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Организација и рад органа и служби јединица локалне самоуправе регулисани су статутом, који је уједно њихов основни и највиши правни акт. Органи одређене општине су:

1. Скупштина општине,
2. председник општине,
3. Општинско веће и
4. Општинска управа.

Председник општине и Општинско веће представљају извршне органе општине.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

Скупштина је највиши орган у општини. Она обавља локалну власт у складу са Уставом, законом и статутом општине. Начин припреме, вођење и рад седнице Скупштине, као и друга питања везана за њен рад, уређени су пословником Скупштине општине.

Састав Скупштине општине

Скупштина општине има одборнике, председника и секретара. Такође оснива стална или повремена радна тела ради разматрања питања из своје надлежности. Скупштина општине сматра се конституисаном избором председника и постављањем секретара Скупштине.

Одборници Скупштине општине бирају се тајним гласањем од стране грађана на непосредним изборима. Поступак избора одборника Скупштине општине утврђен је законом и статутом општине. Број одборника Скупштине утврђује се статутом општине, али не

штине примењују се на градску скупштину, а одредбе које се односе на председника општине примењују се на градоначелника, док се одредбе за Општинско веће примењују на Градско веће.

Градска управа такође може да се образује као јединствени орган или као више управа за поједине области, с тим што се одредбе Закона о локалној самоуправи које се односе на Општинску управу примењују и на Градску управу.

И градови могу да имају помоћнике градоначелника, које поставља градоначелник. Град који има до 100.000 становника може да има највише три помоћника, а град са преко

100.000 становника може да има највише пет помоћника.

ОДНОСИ ОРГАНА РЕПУБЛИКЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ И ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Органи Републике, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе у поступку остваривања својих права и дужности међусобно сарађују у складу са Уставом, законом и другим прописом. Органи Републике и аутономне покрајине, у складу са Уставом и законом, врше надзор над законитошћу рада и аката органа јединице локалне самоуправе.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стопе**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

Јубиларна награда према Посебном колективном уговору за јединице локалне самоуправе

П: *Да ли запосленом може да се исплати јубиларна награда већ почетком године, тј. почетком јануара ако још није званично објављен податак о висини просечне месечне зараде за последњи месец у претходној календарској години у односу на календарску годину у којој се јубиларна награда исплаћује према Посебном колективном уговору у јединицама локалне самоуправе, или послодавац мора да чека да се тај податак објави?*

О: Према члану 50. ПКУ за запослене у јединицама локалне самоуправе, запослени има право на јубиларну новчану награду у висини просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији, према објављеном податку органа надлежног за послове статистике, за последњи месец у претходној календарској години у односу на календарску годину у којој се јубиларна награда остварује. Према томе, наведена одредба ПКУ обавезује послодавца да јубиларну награду исплаћује на бази зараде за конкретан месец и на бази званично објављеног податка. Због тога исплата за коју питате – пре објављивања званичне просечне зараде за децембар у Републици – не би била у складу са ПКУ, већ би била у супротности са њим. Уосталом, потписници ПКУ намерно су одредили децембарску зараду у Републици као основ за јубиларну награду, јер је та зарада и највећа у току године, па запослени може да буде оштећен за мању исплату јубиларне награде у односу на ону коју је могао да добије.

Такође, подсећамо на то да од 1. фебруара почиње да важи нова – већа – неопорезива

граница приликом исплате јубиларне награде, па би исплата пре 1. фебруара значила и већи порез на ту исплату, а тиме и нерационалну употребу буџетских средстава. Према томе, сходно ПКУ, послодавац мора да чека званично објављивање податка о заради у Републици.

Права и обавезе послодавца који има законску могућност да сам обавља послове безбедности и здравља на раду

П: *Према члану 47. Закона о безбедности и здрављу на раду, послове безбедности и здравља на раду из члана 50. Закона послодавац може да обавља сам ако има до двадесеторо запослених, при чему је дужан да положи стручни испит. Ако не положи стручни испит, да ли је у обавези да именује саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду?*

О: Сагласно чл. 46. и 47. Закона о безбедности и здрављу на раду, послодавац има обавезу да организује послове безбедности и здравља на раду. Постоји више начина на које то може да учини:

- да одреди некога од својих запослених за обављање послова безбедности и здравља на раду, који ће обављати послове саветника или сарадника за безбедност зависно од делатности коју обавља;
- да ангажује правно лице или предузетника са лиценцом за обављање тих послова;
- у случају да има до двадесеторо запослених у мање ризичним делатностима, може сам да обавља те послове, али је дужан да полаже стручни испит за послове безбедности и здравља на раду (у тренутку када буде донет подзаконски акт сагласно члану 47. став 2. Закона).

Школски одбор. Председник и чланови орјана уйрављања обављају њослове из своје надлежностии, без накнаде (сйав 3).

У конкретном случају тужиља је била члан Школској одбора тужене у њериоду од 15. 5. 2017. њодине до 27. 6. 2019. њодине, ња је њприсустйвовала на 27 седница Школској одбора, које су одржаване у њоку тйрајања рада, у њрејодневној смени у којој тужижља ради, а тужжена тужижљи њлајћу није умањила збој одсустйва са рада, односно настйаве ради њприсустйва седницама Школској одбора, већ јој је у утуженом њериоду исйлаћена њуна њлајћа. Накнада њлајће се исйлаћује умесйто њлајће, а не кумулајћивно са њлајћом. Тужижљи је у утуженом њериоду њлајћа исйлаћена у њуном износу, ња би она њредмејћном исйлајћом на основу њоби-

јане одлуке исйовремено остйварила и њлајћу и накнаду њлајће, шйћо је њројћивно одредби члана 114. Закона о раду, којом је њројћисано да зайослени има њраво на накнаду зараде у висини њросечне зараде у њретйходних 12 месеци, у складу са ојћйћим акйћом и ујовором о раду, за време одсустйвовања са рада на дан њразника који је нерадни дан, њодишњеј одмора, њлаћеној одсустйва, војне вежде и одазивања на њозив државној орјана, као и њројћивно одредби члана 115. сйав 3. Закона о основама сисйема образовања и васййћања, којим је њројћисано да њпредседник и чланови орјана уйрављања обављају њослове из своје надлежностии без накнаде.

(Пресуда Врховној касационој суда, Рев2 4941/2022 од 5. 4. 2023)

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана црвених руку

На који начин је заштита деце од насиља и учешћа у оружаним сукобима регулисана међународним и домаћим прописима, уз осврт на напоре надлежних институција, приказано је у овом тексту.

У основној школи једна од омиљенијих лектира свакако је „Орлови рано лете” Бранка Ћопића, и нема ученика који не ужива у догодовштинама дечака и девојчица свог узраста, све док се не дође до дела када почиње рат, па наједном оно што је нежно и наивно урања у таму, коју у том узрасту заиста нико не разуме, а можда ни касније. На међународном нивоу безброј је филмова, књига, новинарских чланака и упечатљивих фотографија које говоре о најстрашнијем насиљу над децом. Филм „Крвави дијамант” говори о деци тлаченој у рудницима дијаманата да би се финансирали оружани сукоби, и то се не догађа „негде тамо” и „некада давно”, већ свуда око нас и сада. Свет није по мери човека јер још увек није и ко зна колико дуго још неће бити по мери деце. Свет у ком одрасли користе емоционалну и физичку незрелост деце како би манипулисали и увукли их у насиље и у 21. веку је исти свет разрован ратовима, поделама и сиромаштвом.

Чињенице о деци војницима¹:

- хиљаде деце млађе од 18 година бори се у ратовима у десетинама земаља широм света, при чему нека имају само осам година;

- деца војници служе у владиним војскама и паравојним јединицама које су повезане са владом, исто као и у опозиционим (побуњеничким) снагама и милицијама;
- регрутована деца могу да служе као носачи или кувари, стражари, гласници или шпијуни, преко слања на прву линију фронта или у минска поља испред старијих трупа, до коришћења за самоубилачке мисије;
- деца су понекад приморана да почине злочине над сопственом породицом или комшијама како би се осигурало да не могу да се врате у матичну заједницу;
- технолошки напредак у наоружању и ширење малокалибарског оружја допринели су повећању употребе деце војника зато што је лагано аутоматско оружје једноставно за руковање и често је лако доступно;
- многа деца се придружују оружаним групама због економског или социјалног притиска, или зато што верују да ће група понудити храну или сигурност, док је већина насилно регрутована;
- и девојчице и дечаци се користе као деца војници (у Непалу, Шри Ланки и Уганди

е) Факултативни протокол о учешћу деце у оружаним сукобима уз Конвенцију о правима детета („Сл. лист СРЈ – Међународни уговори” бр. 7/2002) и

ж) Римски статут Међународног кривичног суда од 17. јула 1998. године, ступио на снагу 1. јула 2002. године („Сл. лист СРЈ – Међународни уговори” бр. 5/2001), чл. 8 (xxvi).

„У деци се обнавља и чисти река човечанства” – Иво Андрић

Видно је да је међународна заједница свесна проблема и да, као по обичају, доноси

бројне прописе и осмишљава програме, али колико је заиста на терену успешна и да ли то може да буде док год постоји и један рат и док год постоји и једна фабрика оружја – питање је за владе појединачних земаља и оне институције које ратове и дистрибуцију оружја могу да спрече. Да би свет заиста био по мери човека, а поготово деце, потребан је озбиљан и дубок увид у све проблеме данашње цивилизације, али и време, које, како сведоче извештаји УН из ратом захваћених земаља, изгледа да немамо.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ https://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/childsoldierresource.pdf
- ² Подаци преузети са сајта УНИЦЕФ-а, линк: <https://www.unicef.org/eca/emergencies/latest-statistics-and-graphics-refugee-and-migrant-children>
- ³ Маја Суботин, „Заштита деце у међународном хуманитарном праву”, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Правни факултет за привреду и правосуђе, Војно дело 4/2018.
- ⁴ <https://www.un.org/en/observances/world-childrens-day>
- ⁵ https://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/childsoldierresource.pdf
- ⁶ <https://www.end-violence.org/articles/red-hand-day-international-day-against-use-child-soldiers>

- ⁷ „Права детета у међународним документима”, заштитник грађана и повереник за заштиту равноправности, уредила Невена Вучковић Шаховић, Београд 2011, стр. 8.
- ⁸ Маја Суботин, „Заштита деце у међународном хуманитарном праву”, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Правни факултет за привреду и правосуђе, Војно дело 4/2018.
- ⁹ Ибид.
- ¹⁰ Ибид.
- ¹¹ „Права детета у међународним документима”, заштитник грађана и повереник за заштиту равноправности, уредила Невена Вучковић Шаховић, Београд 2011, стр. 90.

Електронски часопис **ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „**Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Propisi.net, а повезани су са релевантним прописима.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Архаизми и неологизми као део правног језика

Међу бројним другим одликама, архаизми и неологизми су издвојени као одлике правног језика кроз студије на енглеском и српском језику и карактеристичне примере.

Појам архаизама и неологизама

Како је већ у претходних неколико текстова у овој рубрици истакнуто у вези са језиком права, он је део **стандардног књижевног језика, као пример административног (бирокуратског) стила који настаје функционалним раслојавањем**. Неке од његових основних одлика су номинализација или поименичавање, затим нагомилавање облика генитива у оквиру именичких синтагми и предлошко-падежних конструкција, при чему нема експресивне лексике, а лични став је непримерен (пасив, изостављање личних заменица и заменица уопште, затим различите речце, као што су *међу њим*, *мада*, *иако* и сл.), честа употреба свевременског презента, одсуство везника који сугеришу двосмисао (на пример *и/или*), док је карактеристична партикула „односно”, која некада значи „и” а некада „или”, који означава да се закон примењује у тренутку када се чита, тј. цитира, што све доприноси безличности и општости у изражавању, али и неразумљивости текста правних аката.¹ Када је реч о самом стилу, административне текстове одликују кратке реченице и стереотипни изрази. Синоними су веома ретки, али су декомпоновани предикат

и конструкције са сложенom предикатом уобичајене („ступити на снагу”, „вршити власт” и сл.). Поред свега, посебну пажњу посветили смо терминима, а у овом тексту реч ће бити о архаизмима и неологизмима који и те како могу да одликују правни језик.

1) Архаизми у књижевном (стандардном) српском језику, како је наведено у „Граматичи српскога језика”, означавају речи које су престале да се употребљавају у савременом језику зато што су их замениле друге речи за означавање истих предмета, појава или особина. На пример, *џерзија* је постао *кројач*, *чобанин* – *џастир*, *видар* – *лекар*, а *самовољац* – *добровољац*. Осим тога, истакнуто је и да се архаизми углавном употребљавају у уметничкој књижевности (прози, поезији) као стилистичко средство евокације прошлих времена, уз пример реченице Милоша Црњанског из романа „Сеобе I”: „Тако је, године 1744, у пролеће, Вук Исакович пошао на војну” (у рат).²

Како је примећено, чак је и сам појам „закон” мењао током историје своје значење, у зависности од друштвеног уређења. Тако је у Вуковом Рјечнику из 1852. године означавао веру или причест, у Речнику ЈАЗУ уредбу или наредбу, док су се у Речнику Милоша Московљевића из 1966. године под тим појмом под-

- ² Ж. Станојчић и Љ. Поповић, „Граматика српског језика”, уџбеник за средње школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1992, стр. 125.
- ³ С. Савић, С. Константиновић Вилић, Н. Петрушић, „Језик закона – карактеристике и родна перспектива”, у: „Право и језик”: зборник реферата са научног скупа одржаног 4. маја 2006, Крагујевац: Правни факултет, 2006, стр. 55–63.
- ⁴ Ж. Станојчић и Љ. Поповић, „Граматика српског језика”, уџбеник за средње школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1992, стр. 125.
- ⁵ С. Савић, С. Константиновић Вилић, Н. Петрушић, „Језик закона – карактеристике и родна перспектива”, у: „Право и

језик”: зборник реферата са научног скупа одржаног 4. маја 2006, Крагујевац: Правни факултет, 2006, стр. 55–63.

- ⁶ Подаци о студији са <https://www.eajournals.org/wp-content/uploads/Archaisms-In-Legal-Contracts-A-Corpus-Based-Analysis.pdf>
- ⁷ Подаци преузети са <http://www.alma.co.rs/Novorecje/Novorecje2.pdf>
- ⁸ Подаци преузети из: Нађа С. Миљковић, „Полисемија као један од проблема преводњења са француског на српски језик на примеру споразума о отвореном небу и пратећих аката”, Универзитет у Нишу Филозофски факултет, Зборник радова Учитељског факултета, 14, 2020.

Календар важења љравних акаџа

Прописи коџи одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	„Сл. гласник РС” број	Датум примене
Закон о изменама и допунама Закона о странцима	62/2023	одредбе члана 1. став (2), члана 8. став (2), члана 9, члана 11. став (3), члана 12. став (2), члана 14, члана 15. став (1), члана 17. ст. (2) и (3), члана 19, члана 20, члана 22, члана 23. став (3), члана 24. став (3), члана 28. став (5), члана 31. став (3), члана 37, члана 38, члана 40, члана 44, члана 45. став (1), члана 46, члана 49. став (2) и члана 50. ст. (2), (3) и (7) тог закона почињу да се примењују од 1. 2. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о запошљавању странаца	62/2023	примењује се од 1. 2. 2024. године
Правилник о изгледу и садржини обрасца путне исправе за избеглице	104/2023	примењује се од 1. 2. 2024. године
Уредба о Централној кадровској евиденцији	3/2024	примењује се од 1. 2. 2024. године
Правилник о саветнику за хемикалије и условима за обуку и проверу знања саветника за хемикалије	96/2023	почиње да се примењује 9. 2. 2024, осим одредбе члана 24. став 1, која почиње да се примењује 10. 3. 2024. године
Закон о допуни Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара	92/2023	примењује се од 1. 3. 2024. године
Одлука о условима и начину поверавања активности у вези са информaционим системом финансијске институције трећим лицима	100/2023	примењује се од 1. 3. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна у погледу потрошње електричне енергије у стању приправности, искљученом стању и умреженом стању приправности за електричне и електронске уређаје у домаћинству и канцеларијску опрему	65/2023	примењује се од 1. 3. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна за једноставне сет топ бокс уређаје	65/2023	примењује се од 1. 3. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна за расхладне уређаје	111/2022	примењује се од 1. 3. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна за електронске екране	111/2022	примењује се од 1. 3. 2024. године

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- Правилник о мониторингу и извештавању о еми-сијама гасова са ефектом стаклене баште („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)
- Правилник о садржини и изгледу дозволе за управљање отпадом („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)
- Правилник о изменама Правилника о садржини и изгледу интегрисане дозволе („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)
- Правилник о изменама Правилника о садржини, изгледу и начину попуњавања захтева за издавање интегрисане дозволе („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)
- Правилник о садржини годишњег извештаја о непосредном загађивању вода, изгледу обрасца и начину његовог достављања („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

МЕТРОЛОГИЈА

- Правилник о оверавању гасомера са меховима („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)
- Правилник о оверавању мерила и мерних система за непрекидно и динамичко мерење количина течности које нису вода – уређаја за мерење течности нафтног гаса („Сл. гласник РС” бр. 5/2024 од 22. 1. 2024)
- Правилник о оверавању мерила и мерних система за непрекидно и динамичко мерење количине течности које нису вода уграђених на возилу и на возилу са цистерном („Сл. гласник РС” бр. 5/2024 од 22. 1. 2024)

ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

- Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција / локација за терестричке аналогне FM радиодифузне станице за територију Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 1/2024 од 5. 1. 2024)
- Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција у радиофреквенцијским опсезима 1900–1980 MHz и 2110–2170 MHz („Сл. гласник РС” бр. 1/2024 од 5. 1. 2024)
- Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција / локација/области за терестричке дигиталне звучне радиодифузне станице у делу VHF опсега (209–230 MHz) за територију Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 1/2024 од 5. 1. 2024)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о допунама Правилника о номен-клатури здравствених услуга на примарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 117/2023 од 28. 12. 2023)
- Правилник о допунама Правилника о номен-клатури лабораторијских здравствених услуга на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)
- Уредба о Плану здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 119/2023 од 29. 12. 2023)
- Правилник о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 119/2023 од 29. 12. 2023)
- Правилник о ближим условима и начину остваривања права на дијализе које се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)
- Листа лекова који се издају без лекарског рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)
- Правилник о утврђивању цена материјала и других трошкова за дијализе које се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Уредба о финансијској подршци дуалном образовању („Сл. гласник РС” бр. 120/2023 од 29. 12. 2023)
- Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива („Сл. гласник РС” бр. 3/2024 од 12. 1. 2024)
- Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива („Сл. гласник РС” бр. 3/2024 од 12. 1. 2024)
- Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива („Сл. гласник РС” бр. 3/2024 од 12. 1. 2024)
- Правилник о ближим мерилима и допунским критеријумима за избор програма студентских удружења и удружења за студенте за доделу дотација из буџета Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)

Преїлед йройиса...

прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС” бр. 120/2023 од 29. 12. 2023)

■ Усклађени динарски неопорезиви износи пореза на доходак грађана из члана 9. став 1. т. 9), 12), 13), 29), 30) и 31), члана 12б ст. 1. и 2, члана 18. став 1. т. 1), 2), 5), 7), 8), 9) и 9а), члана 21а став 2, члана 83. став 4. тачка 1) и члана 85. став 1. тачка 11) Закона о порезу на доходак грађана годишњим индексом потрошачких цена у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

СТРАНЦИ

■ Правилник о одобравању сталног настањенја („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)

■ Правилник о одобравању привременог борава („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

■ Правилник о издавању јединствене дозволе за привремени боравак и рад странца („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

■ Правилник о подношењу захтева за стално настањенје електронским путем („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јама гробнице („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)

■ Правилник о надокнади штете настале од строго заштићених дивљих врста животиња („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)

■ Правилник о регистру потрошача који не желе примати позиве и/или поруке у оквиру промоције и/или продаје телефоном („Сл. гласник РС” бр. 118/2023 од 28. 12. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о ограничењу висине цена основних животних намирница („Сл. гласник РС” бр. 119/2023 од 29. 12. 2023)

■ Усклађени динарски износи накнада прописаних Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гласник РС” бр. 120/2023 од 29. 12. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о признавању полазног материјала и контроли производње репродуктивног материјала шумског дрвећа („Сл. гласник РС” бр. 120/2023 од 29. 12. 2023)

■ Списак овлашћених контролних организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)

■ Правилник о начину одржавања склоништа и прилагођавања комуналних, саобраћајних и других подземних објеката за склањање становништва („Сл. гласник РС” бр. 4/2024 од 19. 1. 2024)

■ Уредба о условима издавања извода из базе података катастра непокретности и катастра инфраструктуре из Геодетског катастарског информационог система, од стране јавних бележника, геодетских организација и посредника у промету и закупу непокретности („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

■ Правилник о изменама Правилника о садржини и начину вршења техничког прегледа објекта, саставу комисије, садржини предлога комисије о утврђивању подобности објекта за употребу, осматрању гла и објекта у току грађења и употребе и минималним гарантним роковима за поједине врсте објеката („Сл. гласник РС” бр. 6/2024 од 26. 1. 2024)

ИНГ-ПРО

... донетих између два броја

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед